

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 93/2019-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Kutlíkova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Nitra pri vydávaní príkazov na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, ktoré tvoria utajovanú prílohu č. PK-ŠTS-V 28/2018 pripojenú k spisovému materiálu Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. BB-4 T 18/2016, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 13 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) pri vydávaní príkazov na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky (ďalej aj „napadnuté príkazy“), ktoré sú súčasťou utajovanej prílohy č. PK-ŠTS-V 28/2018 (ďalej len „utajovaná príloha“) pripojenej k spisovému materiálu Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BB-4 T 18/2016 (ďalej len „spis Špecializovaného trestného súdu“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je evidovaná pod sp. zn. Rvp 2227/2018 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Brňákovi. Do 16. februára 2019 (deň uplynutia funkčného obdobia pôvodného sudcu spravodajcu, pozn.) nebola ústavná sťažnosť sťažovateľa rozhodnutá. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti okrem iného uviedol, že *«dňa 24.09.2018 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie na Špecializovanom trestnom súde v trestnej veci voči*

obžalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 alinea druhá, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. i) Trestného zákona, sp. zn. BB-4T/18/2016 (ďalej len „hlavné pojednávanie“).

Vychádzajúc zo zápisnice z hlavného pojednávania, obhajca sťažovateľa požiadal o oboznámenie sa s utajovanými prílohami, jednotlivými príkazmi, ktorými bolo nariadené odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky. Na ten čas bola vylúčená verejnosť z hlavného pojednávania na 30 minút, za účelom oboznamovania sa utajovanej prílohy evidovanej pod č. PK-ŠTS-V-28/2018. Z tejto časti hlavného pojednávania sa zvukový záznam nevykonával. Čítali sa príkazy na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky zo spisu č. PK-ŠTS-V-28/2018 z č.l. 1,2-3, 4- 6, 7, 8,9-10, 11-13,14-15,16 a 17-18. Všetky príkazy boli vydané Okresným súdom Nitra, sudcom /sudcami pre prípravné konanie.

Dňa 08.10.2018 sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu zaslal vyjadrenie sa k príkazom vydaným na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky obžalovaného (ďalej len „príkazy“), kde obhajca sťažovateľa žiadal o vylúčenie príkazov a na nich nadväzujúcich dôkazov z trestného konania. Tieto príkazy ako aj dôkazy na ich základe získané sú stále súčasťou trestného spisu vedeného na Špecializovanom trestnom súde a teda protiprávny stav pretrváva.

Mám za to, že príkazy na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky v rámci trestného konania vedené voči sťažovateľovi, ktoré boli vydané Okresným súdom Nitra neboli dostatočne odôvodnené. Okresný súd Nitra nemal pochybnosť o tom, že príkaz musí obsahovať odôvodnenie, avšak obsiahnuté odôvodnenia možno považovať len za formálne. Ani v jednom odôvodnení nie sú totiž uvedené konkrétne skutočnosti, ktoré viedli k ich vydaniu, pretože text odôvodnenia iba cituje zákonom stanovené podmienky vo všeobecnej rovine. Takýto spôsob odôvodnenia nemožno akceptovať a treba ho považovať za zjavne neodôvodnený. Rozhodne si z nich nemožno utvoriť obraz o tom, aké konkrétne skutočnosti viedli k ich vydaniu. Vydané príkazy nie sú legálne, lebo nespĺňajú podmienky vyplývajúce z príslušných zákonov. Z toho vyplýva, že týmto postupom v konaní došlo k porušeniu sťažovateľovho práva na súkromie, práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie ako aj práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

Možno zvýrazniť, že v prípade odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky je prípustný iba taký zásah do súkromia jednotlivca zo strany orgánu verejnej moci, ktorý je legálny, legitímny a proporcionálny.

Trestný poriadok ustanovuje požiadavku odôvodnenia príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky aj skutkovými okolnosťami, a to osobitne na každú účastnícku stanicu alebo zariadenie. Splnenie tejto podmienky vyžaduje, aby súd konkrétne odôvodnil skutočnosti, na základe ktorých boli naplnené zákonné podmienky zásahu do práva na súkromie. Tieto podmienky nie sú naplnené v prípade iba formálneho (všeobecného) odôvodnenia príkazu, ktorý spočíva iba v citácii príslušných právnych predpisov a absencii skutkových okolností, z ktorých vychádza. Z týchto dôvodov nemožno akceptovať postup, ktorý zotrúva len na formálnych náležitostiach a celkom rezignuje na splnenie materiálnych podmienok potrebných na zistenie a oznámenie údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke.

Ústavnej požiadavke na odôvodňovanie tohto príkazu nemožno rozumieť tak, že stačí jednoduchý (číry) odkaz na príslušné zákonné ustanovenie (prípadne ich citácia) bez toho, aby bolo súčasne dostatočne zrejmé, z akých skutkových (a prípadne aj iných) okolností tento príkaz ako rozhodnutie orgánu verejnej moci vychádza, prípadne čím a v čom pokladá zákonom ustanovené podmienky za naplnené. (III. ÚS ČR 287/96).

Na záver dodávame, že je nepochybné, že príkaz a súhlas musia byť odôvodnené v každom prípade, či už boli vydané na základe Trestného poriadku, alebo na základe zákona o ochrane pred odpočúvaním. Je to tak preto, že hoci ide o závažný zásah do základného práva, dotknuté osoby nemajú možnosť podať opravný prostriedok a o vydaní súhlasu či príkazu sa dozvedia spravidla až dodatočne, keď už zásah do práva na súkromie bol realizovaný. Majú preto možnosť žiadať o preskúmanie opodstatnenosti súhlasu či príkazu až dodatočne. Vydané príkazy považujeme za formálne a nie v súlade so zákonom. Taktiež i odposluchy, resp. prepisy týchto odposluchov, ktoré boli získané, nemôžu byť použité ako legálny dôkaz v trestnom konaní a mali by byť ako nezákonné dôkazy vylúčené.».

4. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho v bode 1 označených práv postupom okresného súdu

pri vydávaní napadnutých príkazov, ktoré sú súčasťou utajovanej prílohy pripojenej k spisu Špecializovaného trestného súdu. Sťažovateľ ďalej žiada zrušiť napadnuté príkazy a zároveň sa domáha, aby ústavný súd rozhodol o tom, že Špecializovaný trestný súd je povinný vyradiť a zničiť všetky záznamy o komunikácii sťažovateľa so spoluobvinenými a tretími osobami prostredníctvom odpočúvaného telefónneho prístroja, ktoré sú získané na základe napadnutých príkazov. Okrem toho sa sťažovateľ domáha aj priznania náhrady trov právneho zastúpenia v sume 390,50 €.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

10. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity, t. j. ústavný súd má právomoc konať, ak o ochrane týchto práv a slobôd už nemôže rozhodovať iný súd. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, preto musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

11. Zmysel a účel princípu subsidiarity treba vidieť v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Inými slovami, ústavné súdnictvo v individuálnych veciach je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú

(IV. ÚS 133/09, I. ÚS 341/09). Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (III. ÚS 149/04). Inými slovami, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (IV. ÚS 62/08, I. ÚS 279/09).

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta tú skutočnosť, že napadnuté príkazy vydané okresným súdom nie sú odôvodnené. Sťažovateľ teda namieta nezákonnosť dôkazov získaných na účely trestného konania, ktorými sú záznamy o komunikácii sťažovateľa so spoluobvinenými a s tretími osobami prostredníctvom odpočúvaného telefónneho prístroja, ktoré boli získané na základe napadnutých príkazov.

13. Ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia v bode 1 označených práv predmetnými príkazmi okresného súdu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vychádza z právneho názoru, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu základných práv a slobôd môžu zo strany orgánov uplatňujúcich svoje kompetencie v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia základných práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, III. ÚS 180/2010, III. ÚS 383/2010, I. ÚS 433/2011, I. ÚS 542/2012).

14. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti, ako aj jej predbežného prerokovania nebola trestná vec sťažovateľa vedená Špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. BB-4 T 18/2016, ktorej súčasťou sú aj dôkazy získané z odpočúvania telefonických hovorov, právoplatne skončená. Nezákonnosť dôkazu získaného z odpočúvania telefonických hovorov realizovaného na základe napadnutých príkazov okresného súdu má sťažovateľ možnosť namietat' v priebehu prvostupňového konania (čo už aj namietal prípisom z 8. októbra 2018, ktorý bol adresovaný

Špecializovanému trestnému súdu ku konaniu sp. zn. BB-4 T 18/2016). Ak by neboli akceptované jeho námietky či návrhy ešte v priebehu prvostupňového konania, sťažovateľ má možnosť využitia riadnych, prípadne aj mimoriadnych opravných prostriedkov (za splnenia zákonom ustanovených podmienok).

15. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bude mať v ďalších štádiách trestného konania k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu ním označených práv a na podanie námietok, o ktorých po ich uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť vecne príslušné všeobecné súdy. Za týchto okolností by prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

17. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu